

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה

המימד התרבותי: הפתעת מלחמת יום כיפור 71-431-01 תשס"ט
מתוקשב מלא (4 ש"ש) – ב.א.

ד"ר דליה גבריאל נורי, עו"ד

- בדף זה מופיע תאור כללי של הקורס ורשימה ביבליוגרפית.
- תוכן עניינים מפורט של הקורס [רשימת פרקים], ורשימת מטלות מופיעים באתר הקורס. פרקים אלה ייפתחו לקריאה מדורגת במהלך שנת הלימודים.

תאור ומטרת הקורס

הפתעת מלחמת יום כיפור נחשבת לאחת משלוש ההפתעות האסטרטגיות הגדולות שארעו במאה ה-20, לצד מתקפת ברברוסה ופרל הרבור. הנחת המוצא של הקורס היא שהפתעת מלחמת יום הכיפורים נבעה מכשל רב-מערכתי: צבאי-מודיעיני, מדיני-פוליטי, וגם תרבותי-חברתי. בשל קשיים מחקרניים נדחק הפן האחרון לשוליים, ולא זכה לפתח סביבו שיח מחקרי. מטרת הקורס להעריך את תרומתה המכרעת של התרבות הישראלית ליצירת הכשל הטראגי של הפתעה זו. הקורס יציע מתודולוגיה חדשה לחקר תפקידה של התרבות הישראלית ביצירת ההפתעה של מלחמת יום כיפור. במהלך הקורס נצלול אל תוך התרבות הישראלית של השנים 1967-1973, ונראה כיצד היה בה כדי לתרום לניטרול תחושת הסכנה הישראלית. הקורס מבקש לשלב בין ניתוח אקדמי של ההפתעה, לבין היכרות עם מלחמת יום כיפור כחווית יסוד בתרבות הישראלית.

תכנית הקורס – מבנה כללי

- א. מבוא לחקר הפתעות אסטרטגיות:
האספקט המודיעיני
האספקט הפסיכולוגי
האספקט הארגוני
האספקט התרבותי
- ב. המימד התרבותי של הפתעת מלחמת יום הכיפורים
1. המסביר התרבותי המקובל: 1967-1973 שנות האופוריה-היהירות-השאננות
2. המסביר התרבותי המוצע: 1967-1973 שנות הנורמאליות
נירמול המלחמה
המלחמה היפה
המלחמה הצודקת
המלחמה הטבעית
3. נראטיב הנורמאליות והפתעת מלחמת יום הכיפורים
נירמול הסימנים המעידים: תרומת המערכת התרבותית להתרחשות ההפתעה
נירמול הסימנים המעידים בחזית המצרית: "תחריר 41"
נירמול הסימנים המעידים בחזית הסורית: "יום קרב"

ביבליוגרפיה

Alexander, G. (1980). *Presidential Decisionmaking in Foreign Policy*. Westview Press, Boulder, Colorado.

שמור מדעי המדינה לפי GEO (138809)

Bar-Siman-Tov, Y. (1980). *The Israeli-Egyptian War of Attrition 1969-1970*. Columbia University Press, N. Y.

E990.22 BAR- SIM (204786)

Ben-Zvi, A. (1979). *Surprise Attacks As A Research Field*. Peace Research Institute, Dundas, Ontario.

אין

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43 (4) pp. 51-58.
אין

Gamson, W. A. and H. Herzog (1999). Living with Contradictions: The Taken-for-granted in Israeli Political Discourse. *Political Psychology* 20 (2): 247-266.
כתב עת בספרית פסיכולוגיה וגם כתב עת אלקטרוני

Gertz N. (1986). Social Myths in Literary and Political Texts, *Poetics Today*, 7:4 pp. 621-639.
כתב עת בספרית ספרות

Gramsci, A. (1971). *Selections from the Prison Notebooks*. ed. and translation Q. House and O. Womell-Smith. Lawrence and Wishart, London.
335.40965 GRA (451941)

Heikal, M. (1975). *The Road to Ramadan*. Collins, London/
אין

Janis, I. (1972). *Victims of Groupthink*. Houghton Mifflin, Boston.
(138805) JAN שמור מדעי המדינה לפי

Kimmerling, B. (1993). "Patterns of Militarism in Israel", *European Journal of Sociology* 34 (1993) 202-222.
כתב עת בספרית מדעי החברה

Kimmerling, B. (1985). "Between the Primordial and the Civil Definitions of the Collective Identity: Eretz Israel or the State of Israel", in: Cohen Eric et al. (eds.), *Comparative Social Dynamics*, pp. 262-283
303.4 COM (32302)

Lomsky-Feder E, and Ben Ari E., (eds.) (1999). *The Military and Militarism in Israeli Society*. State University of New York Press, New York.
(462912) MIL שמור סוציולוגיה לפי

בר-יוסף, אורי (2001). הצופה שנרדם- הפתעת יום הכיפורים ומקורותיה. זמורה ביתן, לוד.
שמור מדעי המדינה לפי בר-יוסף צו (502924)

הבר, איתן ושיף, זאב (2003). לכסיקון מלחמת יום הכיפורים. זמורה ביתן / דביר הוצאה לאור, אור יהודה.
בספריה המרכזית E 990.2403 הבר לק (569909) בספריה למדעי החברה בתהליך רכישה

גבריאלי-נורי דליה (2003). המלחמה היפה- הבניית מושג המלחמה בשיח-התרבות הישראלי 1967-1973. חיבור לקבלת תואר מאסטר, התכנית ללימודי בטחון, אוניברסיטת תל אביב, עמ' 51 – 68.
עבודת מ"א בדלפק לפי גבר. מל (593576)

גירביס, רוברט. (1978). "עיוותי תפיסה". בתוך: יחסים בין לאומיים – מקראה. גלבע א. עורך, עמ' 147 – 168, תל אביב.
שמור מדעי המדינה לפי יחס בי (110204)

שגב, תום (2005). 1967-והארץ שינתה את פניה. כתר, ירושלים, עמ' 325 – 335.
שמור מדעי המדינה לפי שגב.וה (1072721)

שלושת דו"חות ועדת אגרנט 1973-1974.
E 990.25 ישר דו (138905) וגם תדפיס 9205 (564371)